Тем О'Шентер

Почвар і упирів ця книга повна.
Гевін Дуглас

Коли із міста на смерканні
Ідуть рознощики останні
І, спрагу чуючи, гуртом
Спішать сусіди до корчом;
Коли заходить ніч — і всюди
Шляхами йдуть і їдуть люди,
І над коновками у нас
Так весело минає час,-
Тоді ніщо нам довгі милі,
Твань, рівчаки й мости похилі;
Ми забуваєм хату, де
Нас непривітна жінка жде,
До темної подібна хмари,
І береже свій гнів для свари.

Так, з Ейра їдучи конем,
Колись гадав сумлінний Тем.
(Ейр — місто, славне над містами
Своїми хлопцями й дівками.)

О Теме! Чом же ти забув
Те, що од жінки вранці чув?
А Кет казала — ніде діться,-
Що ти ледащо і п'яниця;
Що, буцім, в ярмаркові дні
Не прохмеляєшся з гульні;
Що, як у мельника буваєш,
Так і останнє пропиваєш;
Що, як коня свого куєш,

І з ковалем гуляєш теж;
Що й свято дурню ні по чому;
Що п'єш коло святого дому;
Що ти доп'єшся, поки десь
У річці втопишся, як пес;
Що вхоплять дурня серед ночі
У Алловеї поторочі.

О жіночки! Як жаль мені,
Що ваші речі напутні
Ми так не любим вислухати —
І забуваєм, ледве з хати!

До повісті ж: у вечір той,
В корчму забрівши, наш герой
Сів перед вогнищем веселим
І пінним утішався елем.
Був з ним і Джон, веселий швець,
Друг найвірніший і питець;
Його наш Тем любив, як брата,
І пив із ним у будні й свята.

Під пісеньки, під жарти й сміх,
Для Тема час так швидко біг!
Щодалі ель йому смачнішав;
Щодалі більше сміливішав
Тем із шинкаркою; а Джон
Хазяїну розгонив сон
Оповіданнями чудними;
Той гучно реготав над ними.

Хоч бив у вікна град з дощем,
Про те не думав зовсім Тем!

А що ж Турбота, де поділась?
З досади в кухлику втопилась!
Летіли хвилі, як летять
Із медом бджоли. З ким зрівнять
Героя нашого? Підпивши,
Він за усіх владик щасливший!

Та щастя — наче мак, що вмить,
Лиш доторкнешся, облетить;
Або як ті сніжинки білі,
Що у холодній тануть хвилі;
Полярне сяйво схоже з ним,
Що пропадає, наче дим.
І сяйво райдуги прекрасне,
Що серед хмар так швидко гасне.

Хто спинить часу течію?
О Теме, в дальню путь свою
Лаштуйся і сідлай шкапину!
В цю темну і страшну годину,
Як ні душі нема в полях,
Тем виїздить один на шлях.

Назустріч дув страшний вітрище;
Котився грім все нижче й нижче;
Дощ припускав; холодний змрок
Ковтав зигзаги блискавок;
В таку годину — кожний знає —
Сам сатана в полях гуляє.

Та на своїй кобилі Мег
(Найкращій між її колег),
Не боячись дощу і грому,
Одважно по шляху грузькому
Прямує Тем наш. То чимдуж

Він проти вітру капелюш
Придержує, а то під носа
Мугиче пісеньку та скоса
Навколо зирить, стереже,
Щоб не підкравсь упир. Уже
Він бачить церкву, де щоночі
Кричать сичі і поторочі.

Тем саме перебродив брід,
Де змерз колись рознощик-дід;
Де Чарлі, із бенкету йдучи,
Біля берези вбився з кручі;
Де немовлятко в осоці
Задушене знайшли стрільці;
Де серед терну, край загати,
Повісилася Менго мати.

Вже недалеко Дун шумів;
Лісами йшли стовпи дощів;
Світили блискавки все ближче,
Громи котились нижче й нижче.
От серед стогнучих дубів
Закляту церкву Тем уздрів.
З усіх щілин вона світилась,
Од гуку й танців аж трусилась.

Джон Ячне Зерно, наш герою!
Що всі пригоди нам з тобою?
Що страхи? З чаркою вина
Нам не страшний і сатана!

В макітрі Тема так шуміло,
Що далі він рушає сміло.
Тут Мег із дива стала пнем;
Мерщій її принукнув Тем.

Вона іде... Вже церква близько.
Мій світе, що за дивовисько!

В танку відьми і чаклуни;
Але не котильйон вони,
Нам із Парижа на забаву
Привезений, танцюють жваво,
Ні, інші танці тішать їх!
Під згук волинки, ріл і джиг
Їм піддавали жару — танці,
Що люблять їх усі шотландці.
Їм сам нечистий приграваб,
Що вигляд пса собі прибрав
І, сівши в вівтарі у ніші,
Мелодії найскаженіші
Так затинав, аж угорі
Тріщали бантини старі.

Стояли труни там відкриті;
Мерці, у савани сповиті,
Під чарами, немов живі,
Свічки держали воскові.
При світлі їх наш Тем цікавий
Вздрів на столі од пут іржавий
Кістяк убивці; з ним у ряд —
Двох нехрещених немовлят;
Там злодій був, з вірьовки знятий,
(Останнім криком рот рознятий);
Був келеп у кривавій ржі;
Були скривавлені ножі;
Шнурок, яким дітей душили;
Кинджал, що батька до могили
Поміг спровадити синку;
Волосся сиве на клинку
Виднілося; там адвокатський

Язик лежав — як міх жебрацький,
Він аж роздувся од брехні;
Серця попів гидкі, брудні,
Од злоби чорні, в купі тліли
Й повітря смородом труїли...
І інших див було, таких,
Що страшно й згадувати їх.

Та поки, витріщивши очі,
Наш Тем дивився, поторочі
Дедалі швидше й веселіш
Крутилися, і все гучніш
Дув у сопілку пес кошлатий;
І все безумніше проклятий
Крутивсь у церковці танок;
Ті йшли навприсядки, ті вскок,
Ті вихилясом, інші згинці,
Ті парами, ті поодинці;
Аж душно їм, аж піт з них ллє!
І от усе шмаття своє
Вони із тіла геть зривають
І в сорочках самих кружляють!

О Теме, Теме! Що, якби
Це не гидкі були баби,
А молоді дівчатка, вбрані
У білі льолі тонкоткані?
Я б ці штани мої (колись
На них пішов чудовий плис)
Віддав — хоч інших і не маю,-
Щоб тільки глянути на зграю.

Та од старих відьом, що там,
Гидким обіпнуті шматтям,

Кощавий вихиляли тулуб,
Мені нутро перевернуло б.

Та знав наш Тем, куди дивиться:
Гарненька, свіжа молодиця
Тієї ночі в перший раз
Прийшла на гулянку (далась
Нам узнаки вона: немало
Скота од чар її пропало,
Човнів на дно пішло, зерна
Згнило у полі); тож вона
В своїй сорочці, ще дівочій,
В своїй найкращій, хоч коротшій,
Ніж личило б у ніч таку,
Кружляла весело в танку.

Не знала, жаль, небіжка-баба,
Що ця сорочечка-приваба,
Що на останній золотий
Вона онучечці своїй
Купила в ярмарку у місті,
Потрапить в ігрища нечисті.

Тут музі треба скласти крила,
Бо не така у неї сила,
Щоб оспівать вона могла,
Як у таночку Ненні йшла
(Найкраща відьма в Алловеї)
І як захоплено на неї
Дивився з шляху наш герой;
Як навіть сатана — і той
Аж гедзкавсь, сидячи у ніші,
І дув у дудку все сильніше.

Тем і незчувся, як у нього
Самі засовалися ноги...
Як божевільний, він кричить:
— Їй-богу, добре!..— Згасли вмить
Вогні. Тем їде, поспішає.
За ним увесь кагал рушає.

Як із розбитого дупла
Летить сім'я бджолина зла;
Як мчать надвірні пси завзяті
Услід меткому кошеняті;
Або за злодієм, бува,
Біжить юрба ярмаркова;
Так Меггі скаче, а за нею —
Всі упирі із Алловея.

Ах, Теме! Тут тобі і край!
У пеклі будеш, так і знай!
Даремно жінка жде до хати —
Вдовою, бідній, звікувати!
Наддай, наддай же ходу, Мег,
Спіши на міст, на самий верх!
Спіши, бо через бистру воду
Нечистому немає ходу!
Лети! Злетіла Мег на міст.
Та тільки — де ж подівся хвіст?

Це наробила клята Ненні:
Найперша у юрбі шаленій
Вона чимдуж за верхівцем
Летіла — там би й згинув Тем,
Якби не винесла кобила
Його з біди, хоч загубила
При тому свій розкішний хвіст —
Така була у Ненні злість.

О ви, батьки, сини й онуки!
Всі, хто цю книгу візьме в руки!
Як по дорозі із корчми
Почнуть верзтися вам відьми,
Згадайте ви цю повість просту
Про шкапу Темову безхвосту!